

शव (लाश)का बारेमा तथ्यहरु

कुहिंदै गएका लाशहरुबाट रोगहरु लाग्न सक्छ भन्ने डर फैलिरहेको छ । तर तथ्य चाँहि अर्कै छ ।

यहाँ केही तथ्यहरुलाई स्पष्ट पारिएको छ ।

- लाशहरुको कारणबाट महामारी फैलंदैन ।
- लाशहरुबाट जनस्वास्थ्यमा अति कम असर हुन सक्छ । तर पनि लाशहरुबाट चुहिएका मलमूत्र पानीको स्रोतमा पर्न गएमा पानी प्रदुषित हुने र पानीजन्य रोग लाग्नसक्छ । त्यसैले पानीलाई शुद्ध पार्न जरुरी छ र यसका लागि सबै भन्दा राम्रो उपाय भनेको पानी उमाल्नु नै हो ।
- लाशहरुलाई जिवाणु रहित गर्ने स्प्रे र चुना छर्कनुको कुनै अर्थ हुन्न ।
- मरेका मानिसहरुमा पहिले नै रहेको रोगहरुबाट बच्नका लागि लाशहरुको व्यवस्थापन गर्ने व्यक्तिहरुले पूर्व सावधानी जस्तो पञ्जा र मास्क लगाउनु पर्दछ ।
- लाशहरुबाट अति दुर्गन्ध आउने भएता पनि यसले रोगको जोखिमता बढाउँदैन ।
- प्राथमिकता जिउँदै हुनसक्ने संभावना भएकालाई बचाउनका लागि दिनु पर्दछ न कि लाशहरुलाई तह लगाउन ।
- धेरै लाशहरुलाई एकैपटक जलाउन वा गाड्न प्रोत्साहन गर्नुहुँदैन ।
- लाशहरुलाई तह लगाउन हत्तार गर्नु हुन्न, सनाखत र परिवारलाई हस्तान्तरण गर्न प्राथमिकता दिनु पर्दछ । यसैले पनि लाशहरुलाई खोज्ने कामलाई महत्व र निरन्तरता दिनु पर्दछ ।
- लाशलाई सुरक्षित राख्ने उपाय नभएका खण्डमा लाश कुहिने प्रक्रियालाई कम गर्न अस्थायी रुपमा गाड्न सकिन्छ । गाड्ने खाल्डो डेढ मिटर गहिरो हुनु पर्दछ र लाशलाई राम्रोसँग चिन्ह लगाउनु पर्दछ । लाशहरुलाई कम्तिमा ०.४ मिटर दुरीमा र एकअर्कामा नखप्टाई राख्नु पर्दछ ।

धेरै लाशहरु देखिरहँदा समुदायमा र अझ बच्चाहरुमा मनोवैज्ञानिक असरहरु पर्न सक्दछ । त्यसैले लाशहरु संकलन र तह लगाउने काम चाँडो भन्दा चाँडो गर्नु पर्दछ ।

मरेका पशुहरुका बारेमा:

- मरेका पशुहरुले पनि जनस्वास्थ्यमा अत्यन्त कम असर पुर्याउँदछ ।
- ठूला पशुहरुलाई गाडन नभ्याएको अवस्थामा अस्थायी उपायका रूपमा तेल र माटो छर्केर राख्न सकिन्छ ।
- मरेका पशुहरुको व्यवस्थापन गर्दा पाएसम्म हातमा पञ्जा लगाउने र पशुलाई छोएपछि राम्रोसँग साबुन पानीले हात धुनु पर्दछ ।
- प्राकृतिक विपतका बेला लामखुट्टे पनि बढ्ने हुनाले यसबाट हुने रोगबाट बच्न पाएसम्म झुलको प्रयोग गर्ने वा लामखुट्टे धपाउने धुपको प्रयोग गर्ने ।
- नजिकै गाडने सबैभन्दा सस्तो विधि हो । खुल्ला ठाउँमा जलाउने अर्को विकल्प हुनसक्छ । प्राकृतिक विपतका बेला कुखुराजन्य फोहोर हटाउन कम्पोष्ट मल बनाउन सकिन्छ तर यसमा समय लाग्दछ ।

द्रष्टव्य: यो जानकारी विश्व स्वास्थ्य संगठन (डब्लु.एच.ओ.), इन्टरनेशनल कमिटी फर द रेडक्रस (आई.सी.आर.सी.), प्यान अमेरिकन हेल्थ अर्गनाइजेसन, सेन्टर फर डिजीज कन्ट्रोल एण्ड प्रिभेन्सन (सी.डी.सी) र युनाइटेड स्टेटस डिपार्टमेन्ट अफ एग्रिकल्चर (यूएसडीए) को प्रकाशनबाट लिइएको हो ।

श्रीतिका थापा, एमडी

जोन्स हपकिन्स युनिभरसीटी स्कूल अफ मेडिसिन
बाल्टीमोर, मेरील्याण्ड, संयुक्त राज्य अमेरिका

सुवर्ण धिताल, एमडी

इष्टर्न मेन मेडिकल सेन्टर
बेंगोर, मेन, संयुक्त राज्य अमेरिका